

Borgens Forlag A/S -
Valbygårdsvej 33

Medie

Søgemne

Obs!

Kristeligt Dagblad
Udg.dato: 2003-10-15
Medietype: Dagblade
Udg.sted: København Ø
Oplag: 20.020

Dan Turéll

Hent inspiration
<http://www.observer.dk>

DAN TURELL: Éneren, oprøreren, anarkisten, (arbejds)narkomanen, entertaineren, provoen og først og fremmest digteren Dan Turéll levede et hårdt liv - og døde af det. Det er i dag 10 år siden

Provoens mester

AF KATARINA LEWKOVITCH

Den 15. oktober 1993 gik gløden fra den sidste joint ud, og én af vores vigtigste venner gik om hjørnet og takkede af. Uden andet personligt kendskab til ham end flygtige glimt i Københavns nattesorte gader tillader jeg mig alligevel at påberåbe mig et slags venskab. Éneren, oprøreren, anarkisten, (arbejds)narkomanen, entertaineren, provoen og først og fremmest digteren Dan Turéll blev sølle 47 år, men nåede alligevel at bidrage til dansk åndsliv med en hæsbæsende produktion, som omfatter næsten 90 bøger i alle genrer.

Manden, som havde Anders And og William Blake blandt sine vigtigste inspirationskilder, var poesiens fyr-tårn siden slutningen af tresserne, hvor alt blev til, og med sin insisterende evne til formidling var han den, der konstant ruskede den slumrende generation. Hvordan kan man undgå at føle kærlighed til et menneske, der var så meget menneske og generøst delte ud af både sin følsomhed og sit isklare skarpsyn på samfundets til tider omvendte orden med et kunstnerisk mod og et digterisk talent i alle regnbuens farver?

Det var et liv, der blev levet hårdt og eftertrykkeligt, med gennemgængende eksperimenter med LSD og alskens andre euforiserende stoffer, og det var

vel blandt andet dette skamridt af sit eget liv, der sørgede for, at vi ikke fik lov at beholde ham så længe.

Dan Turéll havde evnen til at betragte hverdagen som et orgie, og selv om han kun blev 47 år, er det alligevel nærliggende at formode, at med den intensitet, han fyldte kærlighed ind i sine dage, må det have været tilstrækkeligt. Måske ikke nok, men tilstrækkeligt.

Mozart blev 36, inden han efterlod os sit u dødelige arbejde og takkede af. Hvem kunne også forestille sig Mozart med langt hvidt skæg og gangstativ? Et liv kan måles i tid, og et liv kan måles i fylde, og for de lykkelige, der har modtaget kraften og kræfterne til, ud over at fylde sit eget felt ud, at fylde andre menneskers blanke felter ud, gælder et helt andet mæthedsprincip.

»Jeg holder af hverdagen« er titlen på ét af hans uforglemmelige digte, som er omsat til musik. Det er en lang hyldelse til den poesi, hverdagen er fyldt med, den poesi man kan se, hvis man har øjne at se med og er i besiddelse af evnen til at lade sig forføre af skumle Istedgade-bær, Vesterbrogade i støvregn eller et sidegade-møntvaskeri. Der er masser af romanik i hans blik på hverdagens til tider ulidelige og deprimerende checkpoints, og den synes at være opstået efter devicen »if you can't beat it, join it!« Som da han et sted i en af sine mange avisklummer fabulerede over, hvorfor der mon ikke fandtes gader, der var opkaldt efter sygdomme og skavanker. Hvorfor er der ingen der bor på Kræftstien, Betændelsesvej, Alkoholismens Allé? Eller hvad med Paranoia-Pladsen, Nedturs Allé eller Skilsmisse-Stræde?

Dan Turéll startede sin journalistiske karriere på GentofteBladet, hvor han som 19-årig var udlært. Senere virkede han ved Kristeligt Dagblad i perioden 1966-1974 - som venen og kollegaen Asger Schnack senere har sagt: »Der fandtes jo ikke noget, der hed Buddhistisk Tidende!«

Det var i begyndelsen hovedsagligt jazz, han skrev om, men snart skrev han også om science fiction-litteratur samt nogle bemærkelsesværdige kronikker og artikler, f.eks. om eksperimentalmusik og Karlheinz Stockhau-

Dan Turéll med de sorte negle og det skæve syn på tilværelsen levede et hårdt liv - alligevel blev der tid til at skrive næsten 90 bøger. (Arkivfoto)

sen. Og da Samuel Beckett modtog Nobelprisen i litteratur, skrev han blandt andet: »Han er en mulighed, en indsigt, et lys.«

Den 15. oktober 1969 besluttede han at blive fuldtidsdigter på livstid frem for at have fast arbejde, og hvert år markerede han denne dag ved at skrive ét digt, som for at minde sig selv om denne beslutning. Dan Turélls lyrik er uløseligt forbundet med hans stemme. Naturligvis kan man læse hans digte, men uforglemmelig er hans særlige stil, hvor han rapper sig igennem de lange meditationer med sin særlige frasering, akkompagneret af jazzede ballader. Skæringer som »Jeg burde have været taxichauffør«, »En sidste tur gennem byen« og »Det' for meget!« har for længst fået klassikerstatus med deres intensitet, samfundssarkasme og hverdagsufori.

Turéll var i øvrigt medlem af Folkebevægelsen for W.C.Fields (den fordrunkne komiker), og han mestrede kunsten at forvandle stofmisbrug og alkoholisme - ikke mindst sin egen -

til øm, poetisk virksomhed, som i øvrigt så mange andre af hans danske og udenlandske kolleger med samme problem formåede. Men hvad ville der også være tilbage, hvis man fjernede den dunstende værtshusromanik fra de u dødelige Vesterbro-blues' eller fejede cigaretskoddene sammen og slog vinduerne op? Måske havde vi haft en Dan Turéll endnu, men det havde ikke været dén Dan Turéll, vi kender; ham i hvidt cowboytøj og sortmalede negle, der slentrede rundt i Københavns gader. Og apropos gader: Kunne det så ikke være tiltrængt med en Dan Turélls Plads, Dan Turélls Boulevard eller slet og ret Dan-ny-Stræde?

Lad dette forslag hermed være stillet sammen med forslaget om, at man bevarer eller rekonstruerer hans arbejdsværelse med alle de kuriøse genstande, vi nu har kunnet læse, skal spredes for alle vinde på auktion. Skulle der ikke være en eller anden stor mæcen, der ville forbarne sig over den flok, hvis øjne lyser om kap med sølvstjerne, når tankerne fal-

der på den københavnske ærkeengel, hvis årer dunkede af det rene menneskeblod, og hvis blik for hverdagens detaljer vi så generøst fik lov at låne gennem hans produktion. På den anden side: Ligesom princippet med at sprede den afdødes aske for vinden, så lad da hans jordiske ejendele flyve ud over byen og landet, så vil det måske endda dryppe lidt med guddommeligt manna fra hans digterhimmel på os andre forkomne skribenter!

kultur@kristeligt-dagblad.dk

blå bog

■ Dan Turéll, 1946-1993 havde ingen egentlig uddannelse, men arbejdede bl.a. som tæppeklipper, jord-og betonarbejder, cykelbud, korrekturlæser og postbud, inden han fra ca 1970 begyndte at ernære sig som freelanceforfatter og mediearbejder. Han var tilknyttet Kristeligt Dagblad 1966-71 samt Politiken og Ekstra Bladet. I 1975 fik han sit folkelige genmembrud med »Vangedebilleder«. Desuden var han sangskriver, foredragsholder og musiker, bl.a. med sit eget band Sølvstjerne. Hans produktion, der omfatter næsten 90 bøger, spænder over digte, romaner, essays og kriminalromaner.

fakta

Nye bogudgivelser

■ I forbindelse med 10-års dagen for Dan Turélls død udkommer »Udvalgte digte bd 1.« med forord af Peter Laugesen, samt interviewbogen »Onkel Danny fortalt« og en samling af hans tekster fra 1964-1979 med titlen »En nat ved højtaleren med sprogets mikrofon« ved Lars Movin og Steen Møller Rasmussen. Alle tre bøger udkommer idag.